

www.solobiz.eu

2023-1-ES01-KA220-HED-000157310

MAPOVANIE A IDENTIFIKÁCIA TRENDOV A ŠPECIFÍK SÓLO- PODNIKANIA

Zhrnutie hlavných zistení

Vypracovali:
EDUCatt

WP2

Obsah

Úvod	01
<hr/>	
Trendy a špecifiká fenoménu sólo-podnikania v analyzovaných krajinách a regiónoch.	03
<hr/>	

www.solobiz.eu

Úvod

Podľa Európskej komisie a východísk európskeho rámca podnikateľských kompetencií „EntreComp“ je v meniacej sa spoločnosti, v ktorej momentálne žijeme, nevyhnutné, aby každý dokázal konať na základe svojich nápadov a príležitostí vo svojom prostredí vďaka tomu, že si osvojí podnikateľské zmýšľanie. Založenie podnikania môže byť pre mladých ľudí alebo čerstvých absolventov náročnou a skľučujúcou úlohou, najmä ak študenti nemajú tie správne príležitosti a zdroje.

Analýza potrieb spracovaná pri príprave žiadosti k projektu SELF ponúka už teraz spoľahlivé údaje a dôkazy o fenoméne sólo-podnikania, najmä v zmysle medzier a nevyužitých príležitostí. Vďaka zisteniam vyplývajúcim z tejto analýzy môžu partneri nastaviť a sformulovať pedagogické východiská projektu a štruktúrovať ponuku vzdelávania a odbornej prípravy v nasledujúcich pracovných balíkoch, berúc do úvahy údaje extrapolované z dostupnej literatúry týkajúcej sa:

- Konkrétnych potrieb vzdelávania a následných výsledkov vzdelávania, ktoré by sa mali riešiť, aby sa podporili individuálne sólo-podnikateľské postoje a zmysel pre iniciatívu medzi študentmi VŠ.
- Špecifických podnikateľských disciplín a oblastí vzdelávania, ktoré sú nápomocné pri podpore ciest kariérneho rozvoja potenciálnych sólo-podnikateľov

Dôkazy a kľúčové body, ktoré partneri zhromaždili a zozbierali počas výskumnej fázy tohto pracovného balíka, prispievajú k formovaniu obsahu a štruktúry tréningových osnov, tematických oblastí záujmu a špecifických kompetencií, ktorým sa venuje ponuka vzdelávania vytváraná v rámci projektu. Prispievajú tiež k formulovaniu cieľov vzdelávania pre vzdelávacie materiály, ktoré sa vypracujú v neskoršej fáze implementácie projektu.

Toto zhrnutie hlavných zistení tiež poskytuje zhodnotenie konsolidovaných osvedčených postupov a/alebo prípadových štúdií na národnej a nadnárodnej úrovni s cieľom vyzdvihnúť aktuálne, inovatívne a fungujúce tréningové programy v oblasti sólo-podnikania v prostredí vysokých škôl a ich študentov.

www.solobiz.eu

Toto zhrnutie obsahuje dostupné hlavné dôkazy a poznatky o všeobecných kľúčových črtách sólo- podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti na národnej a nadnárodnej úrovni so zameraním na:

- Trendy a dynamiku fenoménu sólo-podnikania;
- Príležitosti, trendy a výzvy, ktorým čelia mladí a začínajúci sólo-podnikatelia;
- Oblasti relevantné pre tréning zameraný na rozvoj zmyslu pre iniciatívu, podnikateľských postojov, a podnikateľskej a manažérskej gramotnosti.

Táto správa vyzdvihuje kvalitatívne aj kvantitatívne údaje, ktoré zjednodušia pochopenie hlavnej témy a poskytnú analytický aj štatistický pohľad na situáciu v oblasti sólo-podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti v roku 2024.

Výskum založený na analýze dostupných zdrojov realizovali všetci partneri v jednotlivých krajinách nasledovne:

- Španielsko: Univerzita v Malage a IWS;
- Taliansko: EDUCatt a IDP;
- Slovensko: Univerzita Komenského v Bratislave;
- Portugalsko: Univerzita v Aveire;
- Na úrovni Európy: IHF asbl.

www.solobiz.eu

Trendy a špecifiká fenoménu sólo-podnikania v analyzovaných krajinách a regiónoch

Fenomén sólo-podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti sa rýchlo mení, najmä v období pandémie ochorenia COVID-19, ktorá spôsobila ťažké časy väčšine podnikateľov na svete. Na základe výsledkov Eurobarometra (2023)¹, až 46 % mladých ľudí vo veku 15 – 30 rokov v EÚ uvažovalo o založení vlastného podnikania, no len málo z nich podniklo aktívne kroky, aby tak urobili. Nedostatok kapitálu alebo zdrojov, finančné riziká a nedostatočné znalosti a podnikateľské zručnosti boli zistené ako hlavné prekážky, ktoré bránia mladým ľuďom stať sa podnikateľmi.

Podľa CEDEFOP-u sa podiel samostatnej zárobkovej činnosti v Európe od roku 2011 až do roku 2022 znižuje, kde sa tento podiel odhaduje na 13,9 %, kým v roku 2011 to bolo 14,6 %. K poklesu počtu samostatne zárobkovo činných osôb v EÚ došlo oveľa skôr ako v roku 2020. Je zrejmé, že k zníženiu tohto percenta najviac prispela práve pandémia, pričom rok 2021 bol najhorším rokom pre samostatnú zárobkovú činnosť (13,1 %), po 3 rokoch úplnej stagnácie od roku 2019 do roku 2020 (13,4 %).

Pri skúmaní fenoménu sólo-podnikania v analyzovaných krajinách a vo všeobecnosti v Európe treba nepochybne zdôrazniť aj ďalšie faktory. Percentá samostatnej zárobkovej činnosti sa v jednotlivých krajinách v rámci EÚ líšia. Podľa Eurostatu je však možné sledovať podobný trend z hľadiska vzdelanostnej úrovne samostatne zárobkovo činných osôb. Keďže väčšina z nich pracuje v primárnych sektoroch, ako je poľnohospodárstvo a chovateľstvo, mnohí z nich sa rozhodnú predčasne opustiť formálne vzdelávanie, aby sa zamerali na svoje sólo-podnikanie a samostatnú zárobkovú činnosť, pričom zanechajú svoju vzdelávaciu kariéru².

¹European Commission, Social entrepreneurship and youth, March 2023, <https://shorturl.at/Y3FOY>.

²CEDEFOP - The European Centre for the Development of Vocational Training, Guidance Supporting Europe's aspiring entrepreneurs: Share of self-employed people (in %) by educational level in EU in 2022. <https://shorturl.at/2ITSj>.

www.solobiz.eu

Celkovo možno konštatovať, že miera samostatnej zárobkovej činnosti za posledné roky klesla, čo môže byť spôsobené nezáujmom alebo nedostatočnou motiváciou, potenciálnym nedostatkom adekvátnej odbornej prípravy a príležitostí, najmä pre mladých ľudí a začínajúcich podnikateľov. Ochota a atraktivnosť stať sa sólo-podnikateľmi tu je, najmä medzi mladou generáciou, no existujú faktory, ktoré tento fenomén brzdia. Samostatná zárobková činnosť v Európe vždy musela čeliť viacerým výzvam, tak endogénnym ako aj štrukturálnym, pričom tieto sa líšia v závislosti od konkrétnej krajiny. Finančná neistota, zložitnosť zdaňovania a časté legislatívne zmeny, vysoké daňové zaťaženie, silná konkurencia, neobmedzená zodpovednosť spojená so samostatnou zárobkovou činnosťou, zložitá rovnováha medzi pracovným a súkromným životom a nedostatok príležitostí na získanie koučingu a mentoringu na mieru sú len niektoré z hlavných výziev, ktorým môžu mladí podnikatelia čeliť.

S týmito ťažkosťami sa stretávajú nielen mladí ľudia, ale aj ženy. V Európe, napriek pokroku smerom k rodovej rovnosti, stále existuje rodová priepasť medzi mužmi a ženami vo svete sólo-podnikania. V skutočnosti je stále zaznamenaný vyšší nárast samostatnej zárobkovej činnosti medzi mužmi v porovnaní s ich ženskými náprotivkami. Ženy naďalej čelia väčším prekážkam v prístupe k podnikateľským príležitostiam a zdrojom ako muži. Riešenie rodovej nerovnosti je kľúčové a vyžaduje si ciele inšiatívy a tréningové programy zamerané na posilnenie postavenia žien – potenciálnych podnikateľiek a vytvorenie inkluzívnejších podnikateľských ekosystémov.

V správach za jednotlivé krajiny analyzované v pracovnom balíku 2 ich autori zdôrazňovali, že napriek celkovo rastúcemu záujmu o pôsobenie tzv. „na voľnej nohe“, príležitosti zdieľanej ekonomiky na požiadanie a oblasť sólo-podnikania sú príležitosti pre určité kategórie, najmä mladých ľudí a ženy, stále veľmi obmedzené. Vlády a vo všeobecnosti aj Európska únia sa pokúšajú zlepšiť prístup k podpore a pomoci, ale treba urobiť ešte viac. Úroveň konkurencieschopnosti, ekonomického rastu a inovácií v Európe závisí od schopnosti vychovať budúcich schopných lídrov so správnym súborom zručností, správania a postojov, aby boli podnikaví a zároveň konali spoločensky zodpovedným spôsobom.

www.solobiz.eu

Preto je dôležité zdôrazniť význam vzdelávania a odbornej prípravy pre mladšie generácie a začínajúcich podnikateľov, pretože identifikácia medzier v ich kompetenciách a ich riešenie prostredníctvom cielených nástrojov a iniciatív je prvoradé. Existuje mnoho výhod takéhoto prístupu. Napríklad, študenti zapojení do takýchto aktivít a programov sú viac naklonení zakladať svoje vlastné podniky s dôverou a lepším zmyslom pre adaptabilitu a zlepšili si ducha inovácie a kreativity. Osobitné programy a školenia zamerané na podnikateľské zručnosti, ako je sebadôvera, prispôsobivosť, riadenie rizík a zvyšovanie povedomia o výhodách a výzvach sólo-podnikania, okrem iného, sú nevyhnutné, pretože sú prispôsobené pre sólo-podnikateľov a majú predpoklad lepšie pripraviť začínajúcich podnikateľov na úspech. V skutočnosti, hoci podnikateľské tréningové programy sú vo všeobecnosti k dispozícii, ako napríklad v Španielsku, nemusia byť vždy špecificky prispôsobené sólo-podnikaniu. Mnohé z týchto programov sa zameriavajú na všeobecné podnikateľské zručnosti a nemusia riešiť jedinečné výzvy, ktorým čelia sólo-podnikatelia. Preto existuje veľká potreba prispôsobiť tieto programy a kurzy špecifickým medzerám v kompetenciách, a tým zjednodušiť prechod potenciálnym mladým začínajúcim (sólo-)podnikateľom zo sveta vzdelávania do sveta praxe.

Hlavné medzery a špecifické potreby sólo-podnikateľského ekosystému vyplývajúce zo správ o situáciách v jednotlivých krajinách sú uvedené v dokumente s názvom „Matrica výsledkov vzdelávania“, ktorý bude použitý ako základ pre vývoj modulov a vzdelávacích programov na mieru vytvorených v nasledujúcich pracovných balíkoch projektu.